

IJHARS

INSPEKCYJA JAKOŚCI HANDLOWEJ
ARTYKUŁÓW ROLNO-SPOŻYWCZYCH

Informacja o najnowszych wynikach kontroli artykułów spożywczych w zakresie zawartości organizmów genetycznie zmodyfikowanych

Wszystkie wojewódzkie inspektoraty JHARS przeprowadziły w terminie **od 8 do 30 listopada 2004 roku**, kontrolę artykułów spożywczych pod kątem zawartości organizmów genetycznie zmodyfikowanych.

Kontrolą objęto artykuły spożywcze potencjalnie zawierające produkt GMO, pochodzące ze 100 przedsiębiorstw prowadzących działalność w zakresie importu i dystrybucji surowców oraz wyrobów gotowych, producentów przetwarzających te surowce, a także przedsiębiorców konfekcjonujących importowane surowce i wyroby gotowe, w tym:

- 44 hurtownie spożywcze, w tym prowadzące obrót dodatkami funkcjonalnymi, mieszankami przyprawowymi oraz surowcami do produkcji pieczywa i wyrobów cukierniczych, a także przetworami owocowo – warzywnymi,
- 12 zakładów piekarniczych,
- 10 zakładów produkujących mieszanki przyprawowe oraz dodatki funkcjonalne do wędlin i wyrobów mięsnych,
- 8 zakładów produkujących wyroby kulinarne typu kluski, pyzy, kopytka, kotlety sojowe, pasty, pasztety sojowe, napoje sojowe, budynie sojowe, batony sojowe, kaszki błyskawiczne itp.,
- 7 zakładów mięsnych,
- 7 przetwórci owoców i warzyw,
- 5 zakładów produkujących chrupki kukurydziane,
- 2 młyny gospodarcze,
- 2 zakłady produkujące koncentraty spożywcze,
- 2 zakłady produkujące popcorn,
- 1 zakład produkujący zbożowe wyroby śniadaniowe.

Dobór jednostek do kontroli został dokonany przy uwzględnieniu możliwości wykorzystania przez nie surowców i wyrobów gotowych potencjalnie zawierających produkty modyfikowane genetycznie oraz na podstawie wyników wcześniej przeprowadzonych kontroli.

Celem kontroli była ocena zakresu stosowania przez producentów artykułów spożywczych surowców genetycznie zmodyfikowanych, ze szczególnym uwzględnieniem:

- prawidłowości znakowania przeznaczonych do obrotu produktów zawierających GMO¹, składających się z GMO lub wyprodukowanych z GMO, z uwzględnieniem rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 1830/2003 z dnia 22

¹ **produkt GMO** – rozumie się przez to GMO lub każdy wyrób składający się z GMO lub zawierający GMO lub kombinację GMO, który jest wprowadzany do obrotu lub wywożony za granicę, bądź przewożony tranzytem przez terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (*Ustawa z dnia 22 czerwca 2001 roku o organizmach genetycznie zmodyfikowanych, Dz. U. Nr 76, poz. 811 wraz z późniejszymi zmianami*)

września 2003 roku dotyczącego możliwości śledzenia i etykietowania organizmów zmodyfikowanych genetycznie oraz możliwości śledzenia żywności i produktów paszowych wyprodukowanych z organizmów zmodyfikowanych genetycznie i zmieniającego dyrektywę 2001/18/WE,

- przestrzegania przez użytkownika GMO obowiązku przekazywania i przechowywania wymaganej dokumentacji dotyczącej surowców i wyrobów gotowych zawierających produkt GMO, zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 1830/2003 z dnia 22 września 2003 roku dotyczącym możliwości śledzenia i etykietowania organizmów zmodyfikowanych genetycznie oraz możliwości śledzenia żywności i produktów paszowych wyprodukowanych z organizmów zmodyfikowanych genetycznie i zmieniającego dyrektywę 2001/18/WE,
- przestrzegania przez użytkownika GMO obowiązku monitorowania zagrożeń wynikających z obrotu, zgodnie z ustawą z dnia 22 czerwca 2001 roku o organizmach genetycznie zmodyfikowanych (Dz. U. Nr 76, poz. 811 wraz z późniejszymi zmianami oraz zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 1830/2003),
- sposobu składowania i transportu produktów zawierających GMO, składających się z GMO lub wyprodukowanych z GMO, zapewniającego zachowanie właściwej jakości handlowej w/w produktów oraz zapobiegającego kontaminacji GMO.

Przedmiotem oceny były:

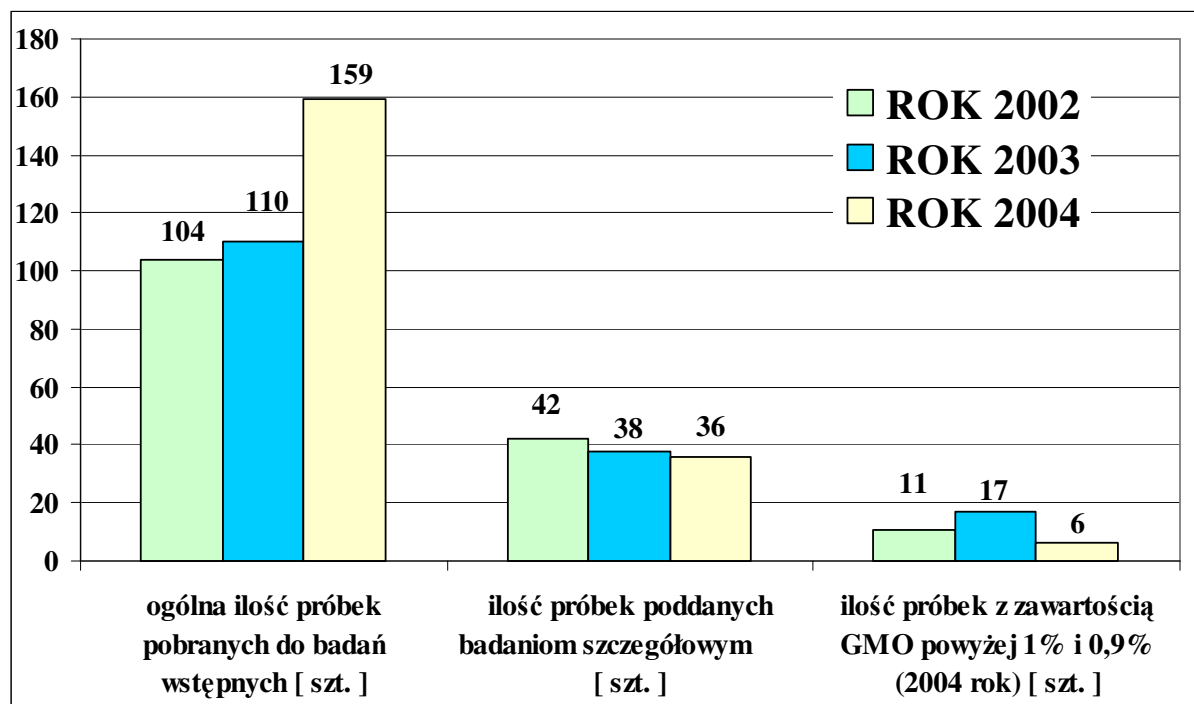
- nasiona soi przeznaczone do produkcji żywności oraz przetwory sojowe,
- produkty, w skład których wchodzi nasiona soi oraz ich pochodne,
- ziarno kukurydzy przeznaczone do produkcji żywności oraz przetwory kukurydziane,
- produkty, w skład których wchodzi ziarno kukurydzy oraz jego pochodne.

W wyniku kontroli stwierdzono:

- izolaty i koncentraty białka sojowego oraz w mniejszym stopniu mąka sojowa i kukurydziana, były najczęściej wprowadzanymi na polski rynek artykułami rolno – spożywczymi potencjalnie zawierającymi produkt GMO,
- produkty wyprodukowane na bazie soi, w tym koncentraty i izolaty białka sojowego, a także mąka sojowa i śruta sojowa oraz nasiona soi znajdujące się w obrocie, były deklarowane przez przedsiębiorców jako wolne od modyfikacji genetycznych, w tym ponad 99% posiadało certyfikat (Solae Europe, Cerestar, Gene Scan GmbH, Solbar) potwierdzający ten fakt,
- w przypadku ziarna kukurydzy i jej przetworów, ponad 84% wszystkich produktów wprowadzonych do obrotu deklarowanych jako wolne od GMO posiadało certyfikat (Solae Europe, Cerestar, Gene Scan GmbH, Solbar) potwierdzający, iż dany produkt nie jest genetycznie zmodyfikowany, w tym ponad 99% kukurydzy konserwowej oraz grysu i mąki kukurydzianej oraz 100% skrobi kukurydzianej,
- podczas kontroli znakowania stwierdzono 186 partii reprezentujących 146,5 ton nieposiadających żadnej informacji nt. zawartości produktu GMO, co stanowiło zaledwie ponad 1% masy wszystkich poddanych weryfikacji produktów, lecz ponad 61% ogółem skontrolowanych partii oraz 41 partii reprezentujących 67 ton znakowanych niezgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 grudnia 2002 roku w sprawie znakowania środków spożywczych i dozwolonych substancji dodatkowych,

- analizami wstępnymi objęto 159 próbek artykułów spożywczych (wytworzonych z nasion soi lub kukurydzy), kierując w ich wyniku 36 próbek do szczegółowych analiz laboratoryjnych; w 6 próbkach (3,77% poddanych analizie) stwierdzono zawartość modyfikowanej genetycznie soi RR powyżej 0,9% w sumie składników w produkcie, w tym 2 próbki były deklarowane jako wolne od GMO, 3 nie posiadały żadnej deklaracji odnośnie zawartości produktu GMO, 1 próbka deklarowana była jako wyprodukowana z GMO,
- przedsiębiorca, który zadeklarował, iż prowadzi przemiał śruty sojowej GMO nie posiadał żadnych systemów i znormalizowanych procedur umożliwiających przechowywanie informacji o produktach GMO.

W porównaniu do wyników kontroli zrealizowanej w roku 2002 przez Inspekcję Skupu i Przetwórstwa Artykułów Rolnych, ogólna ilość próbek pobranych do analiz w roku 2003 wzrosła o ok. 32%. Jednocześnie zwiększyła się o ponad 50% ilość próbek, w których stwierdzono obecność GMO powyżej 1% w sumie składników w produkcie (dane powyższe przedstawia rys. 2).

W odróżnieniu od kontroli przeprowadzonych w latach 2002 i 2003, w roku 2004 do analiz laboratoryjnych pobrano jedynie próbki surowców, półproduktów oraz produktów spożywczych przeznaczonych do produkcji żywności, nie pobierano próbek środków żywienia zwierząt. W porównaniu do wyników kontroli zrealizowanej w 2003 roku, ogólna ilość próbek pobranych do analiz laboratoryjnych w roku 2004 wzrosła o 45%, natomiast ilość próbek, w których stwierdzono obecność GMO powyżej ustalonego poziomu, wg obowiązujących przepisów 0,9%, zmniejszyła się o 35%. Większą część próbek, w których w 2003 roku stwierdzono obecność modyfikacji genetycznych powyżej 1%, stanowiły próbki surowców przeznaczonych do produkcji środków żywienia zwierząt.

Podsumowując, kontrola wykazała, że izolaty i koncentraty białka sojowego oraz w mniejszym stopniu mąka sojowa i kukurydziana, były najczęściej wprowadzanymi na polski rynek artykułami rolno – spożywczymi potencjalnie zawierającymi produkt GMO.

Produkty wyprodukowane na bazie soi, w tym koncentraty i izolaty białka sojowego, a także mąka sojowa i śruta sojowa oraz nasiona soi znajdujące się w obrocie, były deklarowane przez przedsiębiorców jako wolne od modyfikacji genetycznych, w tym ponad 99% posiadało certyfikat (Solae Europe, Cerestar, Gene Scan Gmbh, Solbar) potwierdzający ten fakt.

W przypadku ziarna kukurydzy i jej przetworów, ponad 84% wszystkich produktów wprowadzonych do obrotu deklarowanych jako wolne od GMO posiadało certyfikat (Solae Europe, Cerestar, Gene Scan Gmbh, Solbar) potwierdzający, iż dany produkt nie jest genetycznie zmodyfikowany, w tym ponad 99% kukurydzy konserwowej, grysu i mąki kukurydzianej oraz 100% skrobi kukurydzianej.

Podczas kontroli znakowania 304 partii produktów reprezentujących masę 12 990 ton stwierdzono 186 partii reprezentujących 146,5 ton nie posiadających żadnej informacji nt. zawartości produktu GMO, co stanowiło zaledwie ponad 1% masy wszystkich poddanych weryfikacji produktów, lecz ponad 61% ogółem skontrolowanych partii oraz 41 partii reprezentujących 67 ton znakowanych niezgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 grudnia 2002 roku w sprawie znakowania środków spożywczych i dozwolonych substancji dodatkowych.

Ponadto stwierdzono, iż wzrosła świadomość i wiedza przedsiębiorców w zakresie obowiązujących przepisów, dotyczących obowiązku znakowania surowców i wyrobów, zawierających produkt genetycznie zmodyfikowany lub składających się z takich organizmów albo ich części.

Informacja o wynikach powyższej kontroli zostanie przekazana władzom resortu środowiska i rolnictwa oraz wszystkim instytucjom kontrolnym zobowiązanym do prowadzenia działań kontrolnych w zakresie GMO, zarówno w warunkach zamkniętego użycia, uwalniania do środowiska i przede wszystkim wprowadzania do obrotu.

Dalsze działania kontrolne

Kontrola przeprowadzona w 2004 roku wykazała, iż znajdujące się w obrocie na rynku krajowym nasiona soi oraz przetwory sojowe, w większości posiadają certyfikaty wystawione przez Solae Europe, Cerestar, Gene Scan Gmbh, Solbar i inne, poświadczające, iż ww. produkty są wolne od modyfikacji genetycznych. Niemniej jednak, na podstawie analiz przeprowadzanych przez instytucje monitorujące obrót produktami GMO oraz sygnałów napływających z rynku, IJHARS szacuje, że 99% nasion soi znajdujących się w obrocie, pochodzi z upraw modyfikowanych genetycznie. Z uwagi na ten fakt oraz stale pojawiające się obawy społeczne związane ze stosowaniem produktów modyfikowanych genetycznie, Inspekcja uznaje za konieczne przeprowadzenie w najbliższym czasie dalszych kontroli artykułów spożywczych w aspekcie zawartości organizmów genetycznie zmodyfikowanych. Planowane kontrole obejmą szerszy niż dotychczas zakres produktów, które znajdują się w obszarze szczególnego ryzyka występowania GMO.

Szczegółowe informacje:

p. Magdalena Wantuch

Wydział Kontroli Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych i Środków Produkcji

Główny Inspektorat Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych

tel. 623-29-16

e-mail: mwantuch@ijhars.gov.pl